

Lovro Perosi.

(Spisal *Josip Leben.*)

Perosi, kolikokrat se je čulo to ime v poslednjem času po Italiji! Časniki so poročali o njem skoro vsak dan, strokovnjaki so se bavili z njegovimi skladbami, ilustrovani listi so prinašali njegovo sliko. Naravno je, da sem se ob tolikem občudovanju zanj zanimal tudi jaz, in ko se je pomladi izvajalo v Milanu „Kristusovo vstajenje“, poletel sem tje, da bi videl in slišal novodobnega Orfeja. Hm, vse to bi bilo prav; prekanila me je le domišljija: doma sem si bil narisal Perosija velikega, lepega, resnega, ponosnega moža, a na milanskem odru sem gledal v skromnem talarju evetočega mladeniča pri dvajsetih letih. Ko mu je vse ploskalo, upiral je pogled v tla, in zdelo se mi je, kakor da bi bil bral z njegovega obraza besede: *Soli Deo gloria!* Kar domišljevat si nisem mogel, da bi bil slavni glasbenik tako ponižen in preprost. Sklenil sem tedaj, da priredim o njem v tem listu kratek življenjepis.

Lovro Perosi se je porodil 20. grudna l. 1872. na Tortoni v Piemontu, kjer živi še sedaj njegov oče in je na glasu kot čislani glasbenik-organist v ondolni stolnici in v obče poznan kot dober katoličan. Mali Renzo — tako so ga klicali domači — je že v otroških letih kazal izredno nadarjenost. Ni še dopolnil šest let, že mu je bilo največje veselje glasba; njegovi vrstniki so skakali po tratah ter se lovili, on se je pa kratkočasil že tedaj najrajši pri glasovirju. Ker je bil silno priden in vstrajen, je brzo napredoval: v kratkem času se je privadil glasovirja tako, da je igral na pamet težke partije iz Bacha, Haydna,

Beethovena in Mozarta. Pozneje ga je oče vadil najtežjega glasbila, orgel; a tudi tu je bil uspeh nagel in popoln. Ne pretiravam, ako trdim, da je nadarjeni dečko v par letih izvajal na prvi pogled Mendelssohna, Lemensa, Capoccija s spretnostjo in lahkoto, da bi bil prekosil marsikaterega starega umetnika.

Da se je mogel Perosi že za mlada vsestransko izobraziti, pripomoglo je obilo tudi domače njegovo okrožje. Oče je ne samo spreten, ampak tudi navdušen glasbenik, ki sedi najrajši pri glasovirju; razven tega pa je kremenit značaj, ki je vesel svojega stanú in želi zanj izobraziti tudi svoje sinove. Njegova hiša je tik stolnice, od koder prihaja vsako nedeljo in vsak praznik bučanje orgel in lepo ubrano cerkveno petje. Ti glasovi so že v detinskih letih udarjali Renzu na ušesa in mu netili ljubezen in veselje do glasbe.

Velika glasbena izbraženost in prirojena nadarjenost nista mogli ostati brez sadú. Dva-

najstletni deček je uglasboval razne stvari tako lepo, da se je moral skladbam čuditi glasoviti Saladino, učitelj glasbe na konservatoriju v Milanu, ko mu jih je oče pokazal. In ko je ob neki priliki potoval z družino na božjo pot v Rim, podaril je sv. očetu zvezek pesmij z napevi za dva, tri, da, celó za osem glasov.

Do 15. leta je zajemal Perosi vso svojo izobraženost iz domače hiše; tedaj pa je sklenil oče, da ga pošlje v Rim, kjer naj bi izpopolnil študije in prestal težko izkušnjo na glasbenem liceju. Perosi se ni mudil dolgo

Lovro Perosi.

v Rimu; napravil je izkušnjo takoj po svojem prihodu v večno mesto in dobil odlično izpričevalo. Nato se je vrnil z očetom v gorjenjo Italijo, kjer je ostal čez tri leta. Med tem časom se je vpisal na milanski konservatorij in bil učenec Saladinov. Temu je dajal v pregled in popravo svoje skladbe, katerih se pa učeni profesor često niti dotaknil ni s peresom.

Dvajsetletnemu mladeniču je bilo domače obzorje preozko, srce mu je hrepenelo po višji izobrazbi zunaj domovine. Sreča mu je bila mila, in l. 1893. se je napotil v Režno, kjer je poslušal predavanja o cerkvenem petju iz ust slavnega Haberla. Na Nemškem je mladi glasbenik tako zaslul, da mu je leto potem rezenska šola ponudila službo učitelja na orglah, katero je pa on odklonil; šel je rajši v Imolo na poziv ondotnega škofa ustanovit pevsko šolo (schola cantorum), kjer se mu je nudila toli zaželena prilika, da vstopi v semenišče in postane duhovnik.

L. 1894. je bila razpisana služba ravnatelja kapele pri cerkvi sv. Marka v Benetkah. Perosi se je zanjo potrudil in jo tudi dobil. Tu biva sedaj že nad štiri leta; vse mesto ga čisla in ljudstvo ga pozna le z imenom „dobri gospod Lorenzo“. Cerkev sv. Marka je vedno natlačena ljudstva iz tujih in domačih krajev; vse hoče slišati njegove krasne napeve.

Lovro Perosi se je v desetih letih svojega delovanja pokazal jako plodovitega: uglasbil je šestindvajset maš, jeden Te Deum, obilo himnov, psalmov, motetov i. t. d. Vse napeve prešinja strogo nabožni duh; ko jih čuješ, ganejo ti duha in ne moreš, da bi se ne zamislil v nadzemske predmete. Manjše skladbe pa presegajo pevski oratoriji; zanje je Perosi dobil največ pohvale in priznanja; ž njimi se je popel na vrhunec slave.

Oratorij je predstavljanje kakega dogodka v petju, katero spremlja godba, pa brez teatralnega gibanja. Začeli so se oratoriji l. 1564. v cerkvi Santa Maria in Vallicella v Rimu, kamor je bil poklical sveti Filip Neri nekaj pevcev, da bi zabavali zbrano ljudstvo in je kolikor mogoče odvrčali od predpustnih

neslanostij. Začerkoma so peli skoro same cerkvene himne; zato jemljó vsebino oratorijev še sedaj navadno iz svete ali cerkvene zgodovine.

Ne bom tu razpravljaj o zgodovini in razvoju oratorija do sedanje oblike, le to omenjam, da so ga vedno in povsodi gojili glasbeniki. Z oratorijem se je bavil sam Palestrina; za njim so ga razširjali Carissimi in Scarlotti v Italiji, Schütz, Haendel, Bach, Haydn, Beethoven, Mendelssohn na Nemškem, Samuel in Tiner v Belgiji, Franck, Gounod, Dubois, Elanger, Broutin na Francoskem, Sullivan, Stanford, Mackenzie na Angleškem. Vsi ti glasbeniki imajo odlično mesto med oratorijevci. A ker je marsikateri izmed njih premalo gledal na orkester, ni mogel povzdigniti oratorija na najvišjo stopinjo. Perosi je pa takoj v začetku obrnil vso svojo pozornost na instrumentalno glasbo; petje bodi lepo, a pevski zbor naj le vodi slušavca, razlaga in razkaziva misli naj mu orkester. In kako izvrstno jo je s tem pogodil, ve samo oni, ki je čul orkester pri izvajanju. Človek ne ve, komu bi se bolj čudil: ali čisto nabožnemu čutu, ki prešinja vse delo in ti vtaplja duha v sladke melodije, ali umetniški sili, ki čudovito snuje v Perosiju. Kako se tu ujemajo glasovi, kako premišljene so posamne partije, kako mična in mogočna je melodija! Sploh je vse delo veličastno, polno lepih mislij in bogatih čustev.

Tudi pri izbiranju in pri razdelitvi snovi je ostal naš umetnik samostojen. Med tem ko so njegovi predniki največkrat segali po tvarini v stihih in jo razvrstili med peščico oseb, uglasbil je Perosi čisti evangelij in rabil dokaj obilno število oseb. Prvo ulogo igra pri vsakem oratoriju takozvani pripovedovavec (lo storico) ki nekako namešča evangelista, za njim so n. pr. pri „Vstajenju“ Kristus (bariton), Marija (kontralt), Marija Magdalena (sopran), Pilat (bariton) in dva angela (sopran).

Perosi, ki je do sedaj zložil štiri oratorije¹⁾, pripravlja petega, ki se bo nazival „Božič“.

¹⁾ Kristusovo trpljenje, Kristusovo izpremenjenje, Lazarjevo vstajenje in Kristusovo vstajenje.

Ker je pobožen in navdušen za verske predmete, želi pokazati v oratorijih vsa znamenitejša Kristusova dela na zemlji; pokazati želi, da velja lahko tudi za umetnost prislovica: *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat*. Perosiju je glasba, kar je bilo Danteju pesništvo in Rafaelu slikarstvo, namreč ogledalo resnice in odsev nravnosti. Gotovo se ne more imenovati umetnik vsakdo, ki samo ljubi resnico in nravnost. A kdor je bil pri rojstvu obdarjen ali z liro, ali s peresom, ali s čopičem, ne bo nikdar pravi umetnik, ako

ne teži z vsemi močmi po čistih vzorih lepote in ob enem resnice in dobrote.

Perosi je nekoč priznal, da mu je bilo najljubše berilo sv. pismo in da je želel že od nekdanj v umetnosti proslaviti Gospodovo življenje: glejte torej umetnika, ki se je vzdajal v veri in ki sedaj zajema svojo umetnost iz nje! To nam priča, da je katoliška vera za umetnika bogat vir prave umetnosti, saj si ne more to, kar je res lepo, nikdar biti nasprotno, marveč se strinja v popolnem soglasju.

V domačih logih.

Sprejmite zopet me, domači logi,
v prijetni senčni hram!
Visokih jel in temnih borov krogi,
kako hrepenel sem dospeti k vam!
Sprejmite me in pomirite
srca mi čute valovite!

Po starem vse, kot bilo je pred leti.
Jednak je cvetja duh.
Le sem in tje med veje žar posveti,
senice glas udari mi na sluh.
Nad bujnim resjem in lepenjem
bršljan preplēta gozd z zelenjem.

Počijem naj na zapuščeni klopi,
pozabim vnanji svet!
Le ti, spomin na mlada leta, stopi
pred mojo dušo enkrat živo spet;
ti vzbudi v meni mlade sanje,
pričaraj slike mi nekdanje!

Živeti moral leta sem težavna
med tujimi ljudmi.
Zato se zdi mi tako davna
minula kratka doba lepih dni;
zato premišljam bridko milo,
kaj v tuji svet me je gonilo.

Dokler ni človek v črno zemljo legel,
po sreči hrepeni;
le česar duh nemirni ni dosegel,
v tem sluti srečo in za njo beži.
Naprej, naprej, kot v reki kaplja
v silnejše vale se potaplja.

Nikjer miru, obstanka in pokoja! —
Nazaj, nazaj — zaman!
Predolga pot, stopinj preurna hoja
zanesla ga na vek je v drugo stran.
Srce hitelo koprneče
od sreče je in ne do sreče.

Zato hladite me, domači logi,
prijatelji vsekdar!
Odmevajo v somrak pastirski rogi,
izginil je za góre solnčni žar.
Večer nad vami tiho vlada,
na listje hladna rosa pada.

Počije zemlja, da vzbudi se čila,
vzbudi se tičev zbor.
Komu, o logi, bodete hladila
izlivali v srce, ko sine zor?
To vem, da boste vi za mano:
a jaz, kje bodem, ni mi znano. —

Anton Medved.